

Den manchuriska strimlönnen, *Acer tegmentosum*, får dela Marie Tkaucs kärlek med flera hundra andra träd.

Det började med en solfjäderstall och slutade med ett arboretum. Marie Tkauc kan inte sluta samla på träd: "Det är ju de som ger skugga och variation!" Här tipsar hon om sina favoriter.

Text: Karin Hylander

Foto: Annika Karlstrom

Hitta ett favoritträd till din trädgård!

Samlarens
14
fina förslag

Lugnt och lättkött. Dammen, bäcken, katalpan, de japanska lönnarna och den krattade singeln skapar en rofylld stämning i den japaninspirerade delen av trädgården.

Marie Tkauc tog över sin farfars och farfars tomt i halfländska Valinge tillsammans med maken Mitch 1980. Tvåtusen omsorgsfullt skötta kvadratmeter.

– Farfar var intresserad av växter, bland annat hade han fina pioner, berättar hon.

Marie ålskade också blommor och inledde sin trädgårdsbana med att odla höga

perenner. Därefter följde alpinväxter, rosor, dagliljor och hostor för samlaren Marie innan intresset för träden och buskarna – bokstavligen talat – kom att överskugga allt annat.

– Jag planerar trädgården efter vilka färger träden blommor, blad och bark har. På det viset behöver jag inga sommarblommor och inte så mycket perenner.

Marie och Mitch har sedan längre vuxit ur

den ursprungliga trädgården. Trädsamlingen sträcker sig nu över två hektar. Här finns bland annat ett woodland, en rododendronskog och en japaninspirerad del med damm och välkrattad singel.

Efter drygt 35 år är självlärda Maries kunskaper lika stora som känslan för träden. Är du också sugen på träd i trädgården, men inte riktigt vet vad du ska välja? Här guidar Marie dig så du kan välja en egen favorit! ■

1

JAPANSK LÖNN

Acer palmatum

"I den lilla trädgården är den japanska lönnen bara så självklar, ett riktigt träd i miniformat. Jag gillar sorten 'Baldsmith' (på bilden) men det finns många andra trevliga sorter som är vanligare i handeln, exempelvis 'Koto-no-ito'."

Växtsätt: Allt från utbredda, meterhöga buskar till riktiga träd på 4–5 meter.

Härdighet: Zon 1–4 (i gynnsamma lägen).

EUROPEISK LÄRK

Larix decidua

"Med lärken är det som med bokskogen, helt underbart när det första gröna kommer om våren! Och precis som boken blir lärken orange om hösten innan den fäller sina barr. Dessutom är den härdig."

Växtsätt: En fristående lärk är ett pampigt parkträd men i en vanlig trädgård passar en hänglärk, en 'Pendula' (på bilden), bättre storleksmässigt.

Härdighet: Upp till zon 4–5.

2

SKENKAMELIA

Stewartia serrata

"Man blir glad av att se detta träd komma i blom när syrenen har gjort sitt. Dessutom är det ett vackert litet exotiskt träd med spräcklig, flagnande bark och ett bladverk med fina höstfärger."

Växtsätt: 4–7 meter högt träd med smal och gles krona.

Härdighet: Zon 1–4.

3

4

PLATAN*Platanus x hispanica*

"Plataner är stora träd men kan fungera i större villaträdgårdar. Den flagnande barken och de vitbrokiga bladen hos sorten 'Sutneri' är roliga, och ännu roligare är fröbängena, som hänger som små kulor i grenverket."

Växtsätt: Ståtliga, 20–25 meter höga träd.

Härdighet: Zon 1–2.

5

PRAKTKATALPA*Catalpa speciosa*

"Katalporna kallas på grund av blommornas form även för trumpetträd. Just speciosan är riktigt söt- och starkdoftande, någonstans mellan jasmin och liljekonvalj. När jag öppnar upp uteurummet om kvällarna fylls hela huset av doften. Sedan kommer de flera decimeter långa fruktställningarna, som hänger kvar hela vintern."

Växtsätt: I svenska klimat ett cirka 10 meter högt träd. Grenarna breder ut sig oregelbundet från en kort stam.

Härdighet: Zon 1–2, möjligen 3 i bra mikroklimat.

6

PARKSTRIMLÖNN*Acer x conspicuum*

"Som alla lönnar får strimlönnarna fantastiska höstfärger men det verkligt spektakulära med just de här träden är barken. Sorten 'Phoenix' (på bilden) har exempelvis strimig, gul sommarbark, som skiftar till rött om vintern och lyser upp en trädgård som saknar vintergröna inslag. Det finns även silvriga varianter."

Växtsätt: 3–8 meter hög beroende på sort.

Härdighet: Zon 1–3.

>>

7

KRYPTOMERIA

Cryptomeria japonica

"Kärt barn har många namn, den här kallas kryptomeria, sugi eller japansk ceder. Jag använder kvistarna när jag gör kransar till jul. Det är en tacksam barrväxt, som trivs i lövkompost."

Växtsätt: Kan bli 15–20 meter hög i Sverige

Hårdighet: Upp till zon 3 i bra mikroklimat.

8

SPANSKGRAN

Abies pinsapo

"Att barren växer runt hela grenen ger kvistarna en bullig, kolvlik form. Dessutom har spanskgranen väldigt vackra kottar. Jag har valt en smalväxande sort av den här ädelgranan."

Växtsätt: 15–20 meter hög gran

Hårdighet: Zon 1–2.

Välj träd efter bladverk, blommor, bark och doft

9

JAPANSKT PRYDNADSKÖRSBÄR

Prunus Sato-zakura-Gruppen

"Sorten 'Royal Burgundy' (på bilden) – äntligen en sjukdomsfri prunus! Det som först fängade mitt intresse för sorten var att grenarna får lov att utvecklas med ett vackert rött bladverk. Sedan kom de stora, rosa, dubbla blommorna som en extra bonus. Just den här sorten är ett kanonval för den som vill ha ett prydnadskörsbär i trädgården."

Växtsätt: 3–5 meter högt.

Hårdighet: Zon 1–3.

10

BLOMSTERKORNELL

Cornus kousa

"Jag har blomsterkornellen i min trädgård för blomningens skull, vilket är viktigt eftersom jag har valt bort sommarblommorna. Den kommer tidigt och man vet inte riktigt vad som väntar eftersom färgen och storleken på de vackra högladerna, som omger den egentliga blomman, är beroende av temperaturen och vattentillgången det året. De röda frukterna om hösten är också väldigt vackra."

Växtsätt: Kornellerna finns både som små träd och som buskar. Sorten 'Satomi' (på bilden) blir cirka 2,5 meter hög.

Härdighet: Zon 1–3.

SOLFJÄDERSTALL

Sciadopitys verticillata

"För mig är det en sport att ha så gamla trädslag som möjligt. Det är något fantastiskt med träd som har överlevt alla klimatförändringar och bränder och annat på jorden. Solfjädersstallen fanns även i Europa på tertiärtden och är lika unik som den mer välkända ginkgon."

Växtsätt: 5–10 meter hög, konformad tall.

Härdighet: Zon 1–3.

11

12

SNÖDROPSTRÄD

Halesia carolina

"För många år sedan såg jag ett snödropsträd blomma i Göteborgs botaniska trädgård och den synen fastnade i mig. Det blommar i juni med hängande klockor och har även vacker, strimmig bark. För 20 år sedan köpte jag ett eget träd och planterade i torv i ett gammalt stenröse på ett ganska utsatt läge. Väga testa en zonknäckare!"

Växtsätt: 3–4 meter högt träd.

Härdighet: Zon 1–3 (4 i bra mikroklimat).

>>

13

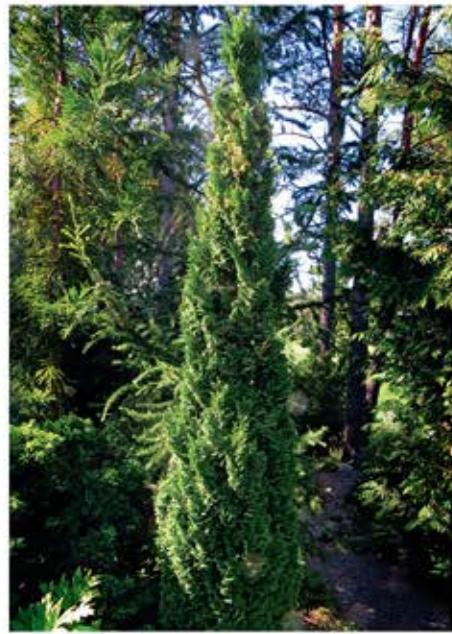
GULVED

Cladrastis kentukea

"Gulveden blommar som ett gullregn men med vita, doftande blommor. Det är det bästa trädet att sitta och njuta under i trädgården!"

Växtsätt: 6–7 meter högt träd med skirt, ärtgrönt bladverk.

Härdighet: Zon 1–4.

14

TUJA

Thuja occidentalis

"Den smalväxande pyramidtujan med sortnamnet 'Brabeck's Tower' (på bilden) passar så bra i en liten trädgård, alltid tät och vacker."

Växtsätt: 2 meter, pelarlik form.

Härdighet: Zon 1–5.

Maries tips för att tänja på zongränserna

- Plantera i lä. Västanvind och nordanvind är tuffa för växterna.
- Att plocka fram berg i dagen ger ett mildare mikroklimat eftersom stenen lagrar värme.
- Var inte rädd för mager jord. Ju kargare mark, desto bättre trivs många av de exotiska trädslagen. Till exempel vill japanska lönnar gärna stå i rent grus och Marie har samma erfarenhet av cedar. Får de rätt jordmän tål de ofta en bistrare zon.
- Lita inte på gammal kunskap. Klimatet har ändrat sig och nya, härdigare sorter utvecklas hela tiden.
- Våga prova!

"Jag blandar gärna vintergröna och lövfällande träd och buskar", berättar Marie Tkauc. Till det planterar hon ormbunkar och en del hostor, vilket skapar en trolisk stämning bland trädstammarna. Mossan kommer av sig själv.